

Ús i abús del gerundi

Idali Vera Grau

S'ha d'anar en compte amb l'ús del gerundi. Es tracta d'una forma més aviat útil, del sistema verbal, i cal fer-la servir sempre que l'oració ho exigeixi. Passa que un escrit densament poblat de gerundis és poc elegant (com passa, d'altra banda, quan es produeix qualsevol altre abús en parlar o en escriure). Amb tot, són necessàries algunes observacions sobre l'ús del gerundi.

Aquesta forma (a part de la seva construcció amb *estar* per a expressar la durada, com *està plovent*, que en llenguatge planer és *[ara] plou*) es relaciona amb una altra per a expressar una acció simultània:

Me cansi pujant escales.

Discutint aquest tema, es van perdre en digressions inútils.

Escoltant la ràdio (tot escoltant la ràdio, bo i escoltant la ràdio) *feia tal cosa.*

Ús incorrecte del gerundi de posterioritat

Quan el gerundi fa referència a una acció posterior a la del verb principal és incorrecte. Tanmateix hi ha gerundis que fan referència a fets succeïts just després del verb principal que, a desgrat de no ser vius en la llengua oral, han estat utilitzats en obres històriques com en *Tirant lo Blanc*: ... *anam tots ab lo Rei a caça, fent gran matança de salvatgines.*

S'ha d'evitar l'anomenat gerundi de posterioritat, tal com apareix en aquestes oracions:

Incorrecte: *Va caure del balcó daltabaix al carrer, *trencant-se una cama* (el fet de trencar-se la cama és posterior a l'acció de caure).

Correcte: *Va caure del balcó daltabaix al carrer i es va trencar una cama.*

Incorrecte: *Va fugir rabent, detenint-lo la policia a la cantonada.*

Correcte: *Va fugir rabent i el va detenir la policia a la cantonada.*

Incorrecte: *Va rentar el pul·lòver de llana a 90 graus, fent-lo malbé.*

Correcte: *Va rentar el pul·lòver de llana a 90 graus i el va fer malbé.*

Incorrecte: *Es va sotmetre a votació l'esmena, aprovant-se per unanimitat.*

Correcte: *Es va sotmetre a votació l'esmena, que s'aprovà per unanimitat.*

Incorrecte: *A les 8h han començat cremant contenidors d'escombraries davant del liceu Picasso de Perpinyà, obligant els bombers a intervenir-hi per a apagar el foc.*

Correcte: *A les 8h han començat cremant contenidors d'escombraries davant del liceu Picasso de Perpinyà, cosa que ha obligat els bombers a intervenir-hi per a apagar el foc.*

Bon ús del gerundi

El subjecte del gerundi ha de ser el mateix que el subjecte de l'oració principal i l'acció definida pel gerundi no pot ser posterior a la de l'oració principal. No tots els gerundis tenen una valor temporal. Un gerundi també pot expressar condició, causa, concessió, oposició, instrument, manera.

Ex.: *Vols empitjorar les coses presentant-te a les eleccions.* De quina manera vols empitjorar les coses?

Resposta: *presentant-te a les eleccions* (manera).

El gerundi pot complementar el subjecte:

El president, comprovant (o *havent comprovat*) *que no hi havia quòrum, va aixecar la sessió.*

Perquè això sigui possible cal que la clàusula de gerundi vagi entre pauses, amb un caràcter solament explicatiu (exemple anterior). Si això no passa, i en la clàusula de gerundi es desenvolupa l'acció principal, és incorrecta:

Ha aterrat un avió repatriant els ferits en l'accident.

Va salpar ahir un vaixell portant queviures i medicaments a...

De tota manera, hi ha altres fórmules:

El president va aixecar la sessió en comprovar que no hi havia quòrum.

Va aterrar un avió que repatriava els ferits.



Va salpar ahir un vaixell que portava queviures i medicaments a...

El gerundi també pot completar el complement directe:

Un pedestre va veure els lladres mirant d'obrir l'automòbil (o *Un pedestre va veure els lladres quan miraven d'obrir l'automòbil*).

Però aquest exemple té una important limitació: sols és possible amb complements directes de verb que signifiquen 'percebre' amb els senys corporals i 'contemplar' amb la ment (*veure, sentir-oir, mirar, percebre, mirar, contemplar, recordar, etc.*) o 'representar gràficament' (*pintar, retratar, fotografiar, dibuixar, etc.*):

Molts s'aturen a contemplar els obrers esborrant les pintades (o *... quan esborraven ...*).

De matinada vam sentir manifestants cridant eslògans (o *... que cridaven ...*).

Dalí la va pintar cavalcant en un cavall blanc (o *... quan cavalcava en un cavall blanc, o ... muntada en un cavall blanc*).

Dotzenes de fotògrafs retrataven els cardenals entrant en el conclave (o *... que entraven ...*).

Fora d'aquests casos, el gerundi que completa el complement directe sol ser incorrecte:

La policia va detenir un camió transportant cafè de contraban.

En qualsevol cas, s'han d'evitar sempre les oracions equívokes:

Vaig abordar el president entrant al Congrés (era jo qui entrava o era el president?).

El gerundi no pot completar cap mot que, en la seva oració, exerceixi funcions diferents de les que se mencionen en el paràgraf anterior, és a dir, les de

subjecte o de complement directe. Així, serà incorrecte d'escriure:

Vam poder parlar amb la mare del detingut, informant-nos que l'havia pogut veure.

Aquesta frase figura en la convocatòria enviada als membres citant-los per al dia 2...

Totalment evitable és el que se'n diu *gerundi del Bolletí Oficial*:

*Demà es publicarà un decret *regulant l'exportació de vins.*

És espuri el gir 'com + gerundi' (exceptat si s'estableixen realment comparacions: *Li va respondre, com burlant-se'n, que es limita a repetir les seves pròpies paraules*):

El procurador ha rebutjat els arguments de la defensa com essent mancats de raó i no ajustats al dret.

L'anglicisme 'estar sent + participi' (*La proposta patronal està sent estudiada pels sindicats*) és incorrecte, feixuc i inútil. S'han de fer servir uns altres girs:

Els sindicats estan estudiant la proposta de la patronal (o bé *La proposta de la patronal està sotmesa a estudi dels sindicats*).

En els següents exemples es resumeixen usos perfectament legítims del gerundi, que es poden emprar en català, encara que hi ha altres fórmules alternatives. Al Rosselló se conserva la forma equivalent amb 'en + gerundi':

(anterioritat) *Havent menjat un plat de mongetes, va anar a jaure.*

(simultaneïtat) *Se va entrebancar baixant les escales massa rabent.*

(condició) *Exigint coses impossibles no obtindràs pas res de bo.*

(causa) *Havent heretat un munt de sous, se va poder comprar una casa.*

(concessió) *Ni treballant-hi nit i dia no ho acabaràs a temps.*

(oposició) *Qui hauria pensat que guanyaria la cursa tenint febre?*

(instrument) *Va treure les fulles mortes passant-hi el rastell.*

(manera) *Parlava imitant un periodista esportiu.*

Quan hi ha relacions de precedència estricta o de causalitat, podem reemplaçar la construcció 'en + gerundi' per la construcció 'en + infinitiu' o per la

construcció 'al + infinitiu', que és més antiga i avui gairebé en desús.

(anterioritat) *En haver menjat un plat de mongetes, va anar a jaure.*

(simultaneïtat) *Es va entrebancar en baixar les escales massa rabent.*

(condició) *En exigir coses impossibles no obtindràs pas res de bo.*

(causa) *En haver heretat un munt de sous, es va poder comprar una casa.*

(concessió) *Ni en treballar-hi nit i dia no ho acabaràs a temps.*

Però no podem pas escriure **Qui hauria pensat que guanyaria la cursa en tenir febre?*, ni **Va treure les fulles mortes en passar-hi el rastell*, ni tampoc **Parlava en imitar un periodista esportiu*, perquè en aquests tres exemples no hi ha precedència estricta ni tampoc causalitat.

Vegem com hi ha unes altres solucions sense el gerundi:

Els treballadors, considerant que l'empresa no ha complit el seu oferiment, han interposat ... (o ... van considerar que... i ... van interposar...).

La Vila, havent recollit els reports pertinents, promulgarà una ordenança ... (o ... va recollir els ... i va anunciar que promulgarà...).

El president va contemplar els Xiquets de Valls aixecant els castells, del balcó de palau estant (o *Del balcó de palau estant, el president va contemplar com els Xiquets de Valls aixecaven els castells*).



Tenia la mala mania de llegir bo i menjant

Va assegurar que parlava mesurant bé les seves paraules (o ... *que mesurava bé ...*).

Anticipant llur acció, el malfactor va disparar (o *El malfactor va anticipar llur acció i va disparar*).

Havent-se restaurat l'ordre, la sessió va continuar (o *En restaurar-se l'ordre ...* o *Després de restaurar-se l'ordre ...*).

El diputat sortint del parlament (peu de fotografia) (o ... *surt ...*).

El Grup Mixt del Parlament continua considerant la possibilitat de ... (o ... *continua a/de considerar ...* o ... *manté la possibilitat ...*).

Continuant a aquest ritme, els debats es prolongaran durant un mes (o *Si continuen a aquest ritme ...*).

No són, en canvi, acceptables, els següents:

**Van arribar els bombers, proposant-se de desallotjar l'immoble.*

**S'han tingut dues conferències tractant de la mateixa qüestió.*

**Els segrestadors han enviat a la família una nota contenenint les seves exigències.*

**Una mainadera va trobar el mainatge deambulant pel parc* (qui hi deambulava, la dida o el nin?).

Com a partícula introductòria del gerundi, podem fer servir l'adverbi *tot*. Aquest adverbi, anteposat a un gerundi, afegeix una valor intensiva que reforça la idea de simultaneïtat o d'oposició:

(simultaneïtat) *M'ho va explicar tot gesticulant amb les mans.*

(oposició) *Va continuar la feina tot tremolant de febre.*

Per a posar en relleu un gerundi també el podem fer precedir de la locució adverbial *bo i*. És una manera que ens permet d'insistir en la simultaneïtat o la coexistència de dos actes o de dues circumstàncies que podrien no coincidir:

(simultaneïtat) *Va obrir la finestra bo i cridant.*

(coexistència) *Tenia la mala mania de llegir bo i menjant.*